

KRIPTOVALYUTA OPERATSIYALARI ORQALI SOLIQNI CHETLAB O'TISHNING OLDINI OLISH

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi, magistranti

Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li

E-mail: alisherjumanazarov086@gmail.com

+99891-239-23-22

Annotatsiya: Butun dunyo bo'ylab soliq idoralari kriptovalyuta operatsiyalari bilan bog'liq muammolar bilan kurashar ekan, soliq to'lashdan bo'yin tovlashning oldini olishning samarali mexanizmlarini yaratish ustuvor vazifaga aylandi. Ushbu tezis kriptovalyuta operatsiyalari bilan bog'liq soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini o'rganadi va ushbu xavflarni yumshatish uchun kompleks yondashuvni taklif qiladi.

Kriptovalyuta moliyaviy dunyoda buzg'unchi kuch sifatida paydo bo'lib, an'anaviy bank tizimidan tashqari markazlashmagan va xavfsiz operatsiyalarni taklif qiladi. Biroq, Bitcoin, Ethereum va boshqalar kabi kriptovalyutalarning ko'tarilishi bilan soliq organlari jismoniy shaxslar va korxonalar kriptovalyuta bilan bog'liq faoliyat uchun soliqlarning adolatli ulushini to'lashlarini ta'minlash muammosiga duch kelishmoqda. Kriptovalyuta operatsiyalarini soliqqa tortish yurisdiksiyalarda sezilarli darajada farq qiladi, turli mamlakatlar kriptovalyutalarni soliqqa tortishda turli yondashuvlarni qo'llaydi. Umuman olganda, soliq organlarining aksariyati kriptovalyutalarni valyuta emas, balki mulk sifatida ko'rib, ularni qimmatli qog'ozlarga yoki ko'chmas mulkka investitsiyalarga o'xshash kapital daromadlari bo'yicha soliq qoidalariga bo'ysundiradi. Bu shuni anglatadiki, kriptovalyutalarni sotib olgan, sotadigan yoki almashtirgan shaxslar ushbu operatsiyalardan olingan har qanday foyda uchun kapital o'sishi solig'i uchun javobgar bo'lishi mumkin.

Kriptovalyuta operatsiyalari bo'yicha soliqlarni hisoblash kriptovalyuta narxlarining o'zgaruvchan tabiati va bozorda tez-tez savdo faoliyati tufayli murakkab bo'lishi mumkin. Jismoniy shaxslar va korxonalar tez-tez kriptovalyuta operatsiyalari, jumladan, har bir tranzaksiyaning sanasi va vaqti, tranzaksiya paytida fiat valyutasidagi qiymat va tegishli to'lovlarni batafsil qayd etishlari kerak.

Kriptovalyuta soliqlari bo'yicha hisobot berish haqida gap ketganda, soliq to'lovchilar kriptovalyuta operatsiyalaridan tushgan kapital daromadlari yoki yo'qotishlarini to'g'ri hisoblashlari va soliq deklaratsiyasida hisobot berishlari kerak. Kriptovalyuta operatsiyalari to'g'risida to'g'ri hisobot bermaslik jarimalar, jarimalar yoki hatto qonuniy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, soliq to'lovchilar o'z yurisdiksiyalarida kriptovalyuta operatsiyalarini tartibga soluvchi soliq qoidalaridan xabardor bo'lishlari va kerak bo'lganda professional maslahat olishlari juda muhimdir.

Kriptoalyutalar tranzaksiyalarni amalga oshirishning markazlashmagan va xavfsiz vositalarini taklif qilish orqali moliyaviy muhit qildi. Biroq, ko'plab kriptoalyutalarga xos bo'lgan anonimlik va maxfiylik xususiyatlari soliq to'lashdan bo'yin tovlash maqsadida ulardan suiiste'mol qilinishi mumkinligi haqida xavotir uyg'otdi. Soliq organlari kriptoalyuta operatsiyalarini kuzatish va soliqqa tortishda jiddiy muammolarga duch kelmoqdalar, chunki an'anaviy me'yoriy-huquqiy bazalar ko'pincha kriptoalyutalarning o'ziga xos xususiyatlarini hal qilish uchun yetarli emas. Ushbu tezis kriptoalyuta operatsiyalari bilan bog'liq soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini tahlil qilish va bunday noqonuniy faoliyatning oldini olish uchun kompleks yondashuvni taqdim etishga qaratilgan.

Soliq to'lashdan bo'yin tovlash va kriptoalyuta operatsiyalari bo'yicha adabiyotlar raqamli davrda moliyaviy jinoyatlarning rivojlanayotgan tabiatini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar kriptoalyutalarning anonimligi, transchegaraviy tabiati va murakkabligini soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini keltirib chiqaradigan asosiy omillar sifatida aniqladi. Normativ yondashuvlar, blokcheyn tahlil vositalari kabi texnologik yechimlar va xalqaro hamkorlik harakatlari kriptoalyuta operatsiyalarida soliqdan qochishga qarshi kurashishning potentsial strategiyalari sifatida taklif qilingan.

Kriptoalyuta operatsiyalarida soliqdan qochish xavfini tahlil qilish va oldini olishning samarali strategiyalarini aniqlash uchun sifatli tadqiqot metodologiyasidan foydalanadi. Tegishli adabiyotlarni, amaliy tadqiqotlarni va me'yoriy-huquqiy bazalarni ko'rib chiqish orqali ushbu tadqiqot kriptoalyutalar bilan bog'liq soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini hal qilishda qiyinchiliklar va imkoniyatlarni to'liq ko'rib chiqishga qaratilgan. Soliq organlari, moliyaviy ekspertlar va sohaning manfaatdor tomonlari bilan suhbatlar, shuningdek, ushbu sohadagi mavjud amaliyotlar va istiqboldagi yo'nalishlar bo'yicha tushuncha va istiqbollarni to'plash uchun o'tkaziladi.

Taklif etilayotgan yondashuv:

Adabiyotlarni ko'rib chiqish va tahlil qilish natijalariga asoslanib, ushbu tezis kriptoalyuta operatsiyalari orqali soliqdan qochishning oldini olish uchun kompleks yondashuvni taklif qiladi. Ushbu yondashuvning asosiy tarkibiy qismlariga quyidagilar kiradi:

1. Kriptoalyuta operatsiyalari uchun shaffoflik va hisobot talablarini oshirish uchun me'yoriy-huquqiy bazani mustahkamlash.

2. Soliqlarga rioya qilish uchun kriptoalyuta operatsiyalarini kuzatish va monitoring qilish uchun blokcheyn tahlili va boshqa texnologik vositalardan foydalanish.

3. Transchegaraviy soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini bartaraf etish uchun soliq organlari o'rtasida xalqaro hamkorlik va axborot almashishni rag'batlantirish.

4. Manfaatdor tomonlarni, jumladan, soliq to'lovchilar, moliya institutlari va siyosatchilarni kriptovalyuta operatsiyalarida soliqdan bo'yin tovlash xavfi va oqibatlari haqida o'rgatish.

Kriptovalyuta sohasida soliq to'lashdan bo'yin tovlashning oldini olish shaffoflikni ta'minlash va soliq qonunchiligiga rioya qilish uchun juda muhimdir. Kriptovalyuta sohasida soliqdan bo'yin tovlashning oldini olishning ba'zi usullari:

1. Kriptovalyuta foydalanuvchilarini soliq majburiyatlari va soliq to'lashdan bo'yin tovlash oqibatlari haqida o'rgatish qonunchilikka rioya qilishga yordam beradi.

2. Hukumatlar soliq maqsadlarida kriptovalyuta operatsiyalari haqida hisobot berish uchun aniq qoidalar va ko'rsatmalarni amalga oshirishi mumkin.

3. Blokcheyn tahlil vositalari va boshqa texnologiyalardan foydalanish soliq organlariga soliq to'lashdan bo'yin tovlashning mumkin bo'lgan holatlarini aniqlash uchun kriptovalyuta operatsiyalarini kuzatish va kuzatishga yordam beradi.

4. Kriptovalyuta operatsiyalari uchun soliq hisoboti bo'yicha aniq talablarni amalga oshirish jismoniy shaxslar yoki korxonalar o'z daromadlari haqida to'g'ri hisobot berishlari va zarur soliqlarni to'lashlarini ta'minlashga yordam beradi.

5. Kriptovalyuta sohasida soliqdan bo'yin tovlaganlik uchun qattiq jazo choralarini qo'llash to'xtatuvchi vosita bo'lib, soliq qonunchiligiga rioya qilishni rag'batlantirishi mumkin.

Kriptovalyuta operatsiyalari bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslar va korxonalar soliq to'lashdan bo'yin tovlashning oldini olish uchun soliq majburiyatlarini tushunishlari va ularga rioya qilishlari juda muhimdir.

Kriptovalyuta operatsiyalari orqali soliq to'lashdan bo'yin tovlash butun dunyo bo'ylab soliq organlari va tartibga soluvchilar uchun jiddiy muammo tug'diradi. Tartibga soluvchi islohotlar, texnologik innovatsiyalar va xalqaro hamkorlik sa'y-harakatlarini birlashtirgan kompleks yondashuvni qo'llash orqali manfaatdor tomonlar soliq to'lashdan bo'yin tovlash xavfini samarali tarzda yumshata oladi va kriptovalyuta operatsiyalarining tez rivojlanayotgan manzarasida soliq qonunchiligiga rioya etilishini ta'minlaydi. Kriptovalyutalar kontekstida soliq to'lashdan bo'yin tovlashning oldini olish bo'yicha mavjud bilimlarga hissa qo'shish va raqamli iqtisodiyotdagi ushbu muhim muammoni hal qilish uchun qimmatli fikrlarni taqdim etishga qaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Erkabaevich R. L. O 'ZBEKISTONDA SOLIQDAN QOCHISH OQIBATLARINING NAZARIY ASOSLARI TAHLILI //Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 4. – C. 82-85.
2. Baxodirovich A. F. SOLIQDAN QOCHISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARINING TAHLILI //Journal of new century innovations. – 2023. – T. 28. – №. 1. – C. 56-66.

3. Axrorjon o'g'li, Ilyosov Asrorjon, va Abdullayev Jahongir Nurali o'g'li. "DAVLAT BYUDJETINING ILMIY TADQIQOTLARGA AJRATAYOTGAN MABLAG 'LARI TAHLILI: XORIJ VA MILLIY TAJRIBA." TADQIQOTLAR. UZ 33.1 (2024 yil): 186-193.
4. Xakimovna, Oxunova Ma'rifat va Abdullayev Jahongir Nurali o'g'li. "YASHIRIN IQTISODIYOT VA MAMLAKATDA UNI KAMAYTIRISH YO'LLARI." Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi 17.1 (2024): 42-46.
5. Abdusalolovna N. N. BLOKCHEYN TEXNOLOGIYASI VA KRIPTOVALYUTA //BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2023. – T. 3. – №. 1. – C. 113-115.